

Mobilitat responsable

UN REpte DE L'EDUCACIó EN VALORS

àmbit maria corral
d'investigació i difusió

fundació
abertis programa de seguretat viària

SEMINARI INTERDISCIPLINAR

Mobilitat Responsable

Un repte de l'educació en valors

27 de març de 2006
Cloenda
CaixaForum

CONCLUSIONS

Explorar alguns camins per a gestar una «ètica de la mobilitat» i les eines que atorga l'educació en valors i la seva relació amb la seguretat viària, han estat les principals novetats d'aquest seminari organitzat per la **fundació abertis** i l'Àmbit d'Investigació i Difusió Maria Corral.

Hem vist que la mobilitat no suposa únicament el coneixement d'unes normes i l'aprenentatge d'unes tècniques, sinó l'exercici de certs valors fonamentals altament compartits com la responsabilitat, el civisme i la convivència. Per aquest motiu és important la forta dimensió educativa que cal reforçar; i aquest seminari s'ha desenvolupat per això: unint l'experiència i el compromís social de la **fundació abertis** en la promoció de la seguretat viària amb la llarga trajectòria de l'Àmbit Maria Corral en la promoció de l'educació i els valors.

Veiem que el repte d'aquesta nova cultura de la mobilitat inclou la maduresa del que transita. Tota cultura té uns valors específics: la responsabilitat, el respecte a les persones, la solidaritat, la bellesa del comportament, el seny, el bé interpersonal, i això no s'improvisa.

Es requereix més educació per a tothom. Pels que estan a les autoescoles; pels conductors professionals que estan més exposats al risc en la conducció; a la gent gran no només com a conductors sinó com a vianants; pels pares perquè les seves conductes són imitades, per joves i nens. Un bon exemple, és la càtedra de mobilitat segura de la UAB en la qual es detecten els riscos associats a cadascuna d'aquestes etapes formatives, per a després dissenyar les mesures pertinents per a contrarestar-les.

Però a més de ser un dret, la mobilitat és una responsabilitat. Actualment vivim enmig d'una contradicció dels valors i les nostres conductes són coherents amb una societat que potencia i reforça valors com l'agressivitat, la competitivitat, l'exhibicionisme, la recerca d'emocions, l'autoafirmació i la sobrevaloració de les capacitats. Fins i tot sembla que qui compleix amb les

normes de tràfic és un perdedor. El substrat de tot això és l'individualisme, que es tradueix en una moral que no és «de la raó» sinó «del desig»; no la «dels deures», sinó la de «només drets». Ens trobem, per tant, també davant l'evident necessitat de reflexionar sobre l'ètica del consum, sobre el consum responsable.

Les societats i els individus condueixen com viuen i com són, amb una càrrega de valors que provenen de la societat. També hem sacralitzat el valor de la velocitat i això té conseqüències nefastes en la vida personal i col·lectiva. Són pocs els accidents provocats per una mala maniobra. Els accidents es produeixen perquè la persona pren malament la decisió. En el cas d'un avançament, la maniobra pot ser perfecta, la decisió de fer l'avançament en aquest moment i en aquestes circumstàncies és equivocada. El sistema de valors té un pes important perquè l'individu respecti les normes.

Cal considerar, així, que les creences són la base del comportament, que intenta ser coherent amb les creences, fins al punt que si un no es pot comportar coherentment amb les creences, se sent malament. És important que les creences relatives a la mobilitat responsable puguin ser pautes de conducta habitual. La repetició de les conductes amb resultat positiu reforcen la creença i aquesta fa que els comportaments siguin estables i persistents, creant l'hàbit.

Per exemple, veiem que els joves volen viure al límit, justament en una societat que els ha fet viure sense límits. Avui els riscos no són limitats, són globals i, per tant, la cultura que acompanya aquests riscos –i que es manifesta en la manera de conduir– afecta a tot el món. Avui s'està obrint pas a una adolescència amb les màximes possibilitats quant a disponibilitat de recursos, i per contra amb molt baixa responsabilitat, sobreprotegida i que busca riscos al límit de les seves possibilitats.

La única cosa que es pot fer amb els adolescents és «compartir» i no exigir normes per obligació. És important transmetre informació, insistint però fent-los veure que són estimats i no vigilats. L'educació per a l'adolescent

ha de començar abans, en la infància, per a assentar la idea de respecte mutu.

Així mateix, a través del Seminari hem vist que s'han de reformular els criteris de formació per a l'accés a la conducció; canviar de l'aprenentatge de la norma a la comprensió del per què s'han normativitzat aquests acords socials; incorporar la reflexió i veure quins mètodes es poden aplicar per a que hi hagi més seguretat. A més, cal emfatitzar la conscienciació viària perquè la població no està preocupada pel problema, malgrat el seu cost social.

Normes i compromís social

Cal fer prevenció a través de l'educació i la informació, més que basar-se només en els aspectes normatius. Cal transmetre una cultura de la responsabilitat, no tant sols en una perspectiva personal, la de ser responsable de les pròpies accions, sinó la de pensar en l'altre, en les seves necessitats. En altres paraules, ensenyar valors i no tan sol senyals.

En aquest sentit, cal donar un nou rol al formador d'autoescola: per tal que no només doni informació sobre les regles de trànsit sinó que arribi a educar o intenti canviar certes actituds dels futurs conductors. Les autoescoles són un col·lectiu de milers de professors i persones que fins a ara ha estat desaprofitat quant a tasques d'educació.

S'ha d'educar en la comprensió i en el compromís social: és a dir sensibilitzar. Només podem plantejar qüestions d'educació viària si les persones prenem consciència del fenomen de la mobilitat, de la seva problemàtica i l'entenen. Hem de reivindicar, per tant, el dret a saber, a comprendre i a decidir. Sense això, seguirem necessitant el carnet per punts, la vigilància, les normes, etc.

Les víctimes dels accidents de trànsit requereixen una millor atenció per la societat. Atenem més a l'agressor que a la víctima -fet que té els efectes d'estimular una conducció no responsable.

A més, cal analitzar quin grau de risc estem disposats a acceptar quan conduïm. Conduir és una activitat que comporta riscos que, a vegades, són desconeguts i augmenten d'acord a diversos factors: si vas distret, a alta velocitat, fumant, etc.

Tots els agents en la mobilitat han de treballar per cercar el punt òptim de la seguretat ja que només disposem d'algunes peces de la solució.

En resum, estem parlant d'un tema que afecta a la nostra sostenibilitat. Cal acceptar contrarietats: gaudir de la vida, però considerant un joc entre la llibertat i l'acceptació de límits. La mobilitat està dins d'això. Educar en valors no és ensenyar el que s'ha de fer sinó que és potenciar competències perquè la persona pugui construir-se d'una forma autònoma i sostenible amb els altres. Ser cívics (on s'emmarca tot el respecte vial) requereix un esforç de reciprocitat en una societat. Es tracta d'aprofitar la vida quotidiana per a intentar destacar les bones pràctiques i les bones formes de convivència.

Educar en valors és crear condicions perquè aquests es desenvolupin més que intentar fixar uns valors determinats. No és necessari sumar assignatures que promoguin valors entorn de diversos àmbits com per exemple la mobilitat, sinó que s'ha de ser creatiu per a lliurar informació atractiva, que pugui generar anàlisi, debat i pràctica.

Resulten lloables totes les propostes dels diferents àmbits (administració, ciutadania i tercer sector) i iniciatives com aquest seminari i les desenvolupades per **abertis**, que busquen aprofundir en l'educació viària, la conscienciació social, i donar un lloc rellevant a la responsabilitat com un valor essencial a l'hora d'utilitzar l'espai públic.

Cal considerar que la mobilitat és un tema molt complex que planteja moltes contradiccions, però tot i ser així, és una àrea que hem d'abordar per trobar noves mesures, creatives, que ens ajudin a potenciar una ètica sostenible quan ens movem.